

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23.03.2006, sp. zn. 4 Tz 17/2006, ECLI:CZ:NS:2006:4.TZ.17.2006.1

Číslo: 17/2007

Právní věta: Při posuzování trestnosti činu ve smyslu § 16 odst. 1 tr. zák. se pozdější, pro pachatele příznivější právo uplatní, jen pokud ještě nebylo pravomocně rozhodnuto o vině a trestu pachatele. Bylo-li již pravomocně rozhodnuto o vině i trestu, citované ustanovení o časové působnosti trestního zákona nelze použít. Výkon podmíněně odloženého trestu odnětí svobody uloženého za trestný čin, jehož skutková podstata zůstala nedotčena změnou mimotrestní zákonné úpravy, od které se odvíjí trestnost činu, nelze po této změně nařídit (§ 60 odst. 1, § 60a odst. 4 tr. zák.) jen tehdy, jestliže tak nová zákonná úprava výslovně stanoví (např. obsahuje-li ustanovení, podle něhož se tresty uložené za činy spáchané před její účinností nevykonají).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 23.03.2006

Spisová značka: 4 Tz 17/2006

Číslo rozhodnutí: 17

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Časová působnost trestních zákonů, Podmíněné odsouzení, Trestnost činu

Předpisy: § 16 odst. 1 tr. zák.

§ 60 odst. 1 tr. zák.

§ 60a odst. 4 tr. zák.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zamítl stížnost pro porušení zákona, kterou podal ministr spravedlnosti ve prospěch obviněného R. Ř. proti usnesení Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 15. 11. 2005, sp. zn. 2 T 43/2004.

Z odůvodnění:

Trestním příkazem Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 30. 3. 2004, sp. zn. 2 T 43/2004, byl obviněný R. Ř. uznán vinným trestným činem neplnění odvodní povinnosti podle § 267 odst. 1 tr. zák., kterého se dopustil tím, že v době od 15. 5. 2002 do 10. 11. 2003 s výjimkou období od 21. 10. 2002 do 21. 7. 2003, kdy byl ve výkonu trestu odnětí svobody, se opakovaně bez patřičné omluvy nedostavoval k odvodnímu řízení na Územní vojenskou správu Praha-východ, a to ačkoliv byl touto vojenskou správou řádně a opakovaně předvoláván. Za to byl obviněný odsouzen podle § 267 odst. 1

tr. zák. s přihlédnutím k § 314e odst. 2 tr. ř. k trestu odnětí svobody v trvání 9 měsíců. Podle § 60a odst. 1, 2 tr. zák. mu byl výkon trestu podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 18 měsíců a zároveň byl vysloven nad obviněným dohled. Dále byla obviněnému podle § 60a odst. 3 tr. zák. uložena přiměřená povinnost podrobit se řádně během zkušební doby podmíněného odsouzení odvodnímu řízení. Citovaný trestní příkaz byl obviněnému R. Ř. doručen dne 27. 4. 2004 a nabyl právní moci dne 6. 5. 2004.

Trestním příkazem Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 14. 3. 2005, sp. zn. 3 T 19/2005, byl obviněný R. Ř. uznán vinným trestným činem nedovoleného ozbrojování podle § 185 odst. 1 tr. zák., kterého se dopustil jednáním ze dne 13. 9. 2004. Za to byl odsouzen podle § 185 odst. 1 tr. zák. s přihlédnutím k § 314e odst. 2 tr. ř. a za použití § 53 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák. k peněžitému trestu ve výměře 10 000 Kč. Podle § 53 odst. 4 tr. zák. bylo uhrazení peněžitého trestu rozloženo do 4 měsíčních splátek po 2500 Kč. Podle § 54 odst. 3 tr. zák. byl obviněnému stanoven náhradní trest odnětí svobody v trvání 2 měsíce. Tímto trestním příkazem byl dále uložen trest propadnutí věci. Trestní příkaz nabyl právní moci dne 28. 4. 2005.

Trestním příkazem Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 31. 5. 2005, sp. zn. 6 T 73/2005, byl obviněný R. Ř. uznán vinným trestným činem krádeže podle § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák., kterého se dopustil jednáním ve dnech 27. 4. 2005, 29. 4. 2005 a 2. 5. 2005. Za to byl odsouzen podle § 247 odst. 1 tr. zák. a § 45 odst. 1, 2 tr. zák. s přihlédnutím k § 314e odst. 2 tr. ř. k trestu obecně prospěšných prací ve výměře 180 hodin. Tento trestní příkaz nabyl právní moci dne 23. 8. 2005.

Obvodní soud pro Prahu 10 pak usnesením ze dne 15. 11. 2005, sp. zn. 2 T 43/2004, podle § 60a odst. 4 tr. zák. za použití § 330 odst. 1 tr. ř. nařídil obviněnému R. Ř. výkon podmíněného trestu odnětí svobody v trvání 9 měsíců uloženého mu trestním příkazem Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 30. 3. 2004, sp. zn. 2 T 43/2004, který nabyl právní moci dne 6. 5. 2004. Podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák. a § 60a odst. 6 tr. zák. byl obviněný pro výkon trestu zařazen do věznice s ostrahou. V odůvodnění tohoto usnesení Obvodní soud pro Prahu 10 uvedl, že obviněný R. Ř. nesplnil zákonné podmínky podmíněného odsouzení podle § 60a odst. 4 tr. zák., tzn. ve zkušební době nevedl řádný život a nepodrobil se dohledu, neboť ve zkušební době spáchal další úmyslné trestné činy a neplnil podmínky dohledu.

Proti naposledy citovanému usnesení Obvodního soudu pro Prahu 10 podal obviněný R. Ř. stížnost, která byla usnesením Městského soudu v Praze ze dne 21. 12. 2005, sp. zn. 5 To 498/2005, podle § 148 odst. 1 písm. b) tr. ř. zamítnuta, neboť byla podána opožděně.

Proti pravomocnému usnesení Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 15. 11. 2005, sp. zn. 2 T 43/2004, podal ministr spravedlnosti stížnost pro porušení zákona ve prospěch obviněného R. Ř. Vytkl v ní, že zákon byl porušen v ustanovení § 60a odst. 4, 6 tr. zák. ve vztahu k ustanovení § 296 odst. 1 tr. zák. V odůvodnění stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti namítl, že trestný čin neplnění odvodní povinnosti podle § 267 odst. 1 tr. zák. je jedním ze skupiny trestných činů proti brannosti podle hlavy XI. zvláštní části trestního zákona, a byť ve svém znění citované ustanovení (na rozdíl od jiných tzv. blanketních norem) neodkazuje výslovně na zákonné povinnosti či práva stanovená ve speciálních zákonech jiného právního odvětví, nepochybně je toto ustanovení také tzv. blanketní normou. Uvedený trestný čin proti brannosti je třeba podle ministra spravedlnosti posuzovat ve světle normy, která danou oblast práva reguluje, tedy především podle branného zákona, neboť pojem „odvodní povinnost“ je definován branným zákonem. Ustanovení § 267 tr. zák. o trestnosti neplnění odvodní povinnosti ani se změnou branného zákona žádné (vnější) změny nedoznalo a je nyní v nezměněné podobě účinné tak, jak bylo v době rozhodování obvodního soudu ve věci samé. Změnou branného zákona (s jeho účinností ode dne 1. 1. 2005) se však podle názoru ministra spravedlnosti podstatně změnil (vnitřní) obsah této trestněprávní normy v ustanovení § 267 odst. 1 tr. zák., resp. došlo k podstatnému omezení případů, které lze subsumovat pod tuto

skutkovou podstatu. Ministr spravedlnosti poukázal na obsah ustanovení § 16 odst. 1 tr. zák., přičemž vzhledem k obvyklému výkladu není sporu o tom, že citované ustanovení o časové působnosti trestních zákonů se vztahuje i na působnost zákonů, na které trestní zákon odkazuje. Protože tedy podle ministra spravedlnosti v současné době není označený skutek trestným činem podle trestního zákona, při úvaze o přeměně podmíněného trestu odnětí svobody bylo nutno zohlednit ustanovení § 296 odst. 1 tr. zák. a neukládat obviněnému R. Ř. povinnost, aby vykonal trest odnětí svobody. Závěrem stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud vyslovil namítané porušení zákona v neprospěch obviněného, aby zrušil napadené usnesení a dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud po přezkoumání věci dospěl k závěru, že zákon porušen nebyl.

Podle zákona č. 218/1999 Sb., o rozsahu branné povinnosti a o vojenských a správních úřadech (branný zákon), ve znění pozdějších předpisů, byl rozsah branné povinnosti omezen věkem. Odvodní povinnost je povinnost podrobit se odvodnímu řízení a tato povinnost vznikla občanům dnem, v němž dosáhli věku 18 let, a zanikla dosažením věku 60 let. Obsahem odvodního řízení byla povinnost občana dostavit se k odvodu, podrobit se lékařské prohlídce, popřípadě odborným vyšetřením a vyšetření osobnostní způsobilosti. Již dosažením věku 18 let tak vznikla obecná povinnost podrobit se tzv. pravidelnému odvodu, tj. dostavit se na místo a v době stanovené povolávacím rozkazem, prokázat svoji totožnost a předložit požadované doklady.

Podle nové právní úpravy účinné od 1. 1. 2005, tj. podle § 1 odst. 1 zákona č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (dále branný zákon), je branná povinnost státního občana České republiky povinností plnit úkoly ozbrojených sil České republiky; zahrnuje povinnost občana podrobit se odvodnímu řízení, vykonávat vojenskou činnou službu a plnit další povinnosti stanovené tímto zákonem. Podle § 2 odst. 1 branného zákona branná povinnost vzniká občanovi dnem následujícím po dni, v němž dosáhne věku 18 let, a zaniká dnem dosažení věku 60 let. Občan plní brannou povinnost za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, pokud branný zákon nestanoví jinak. Odvodní řízení je pak upraveno v § 18 a násl. branného zákona. V ustanovení § 18 odst. 2 branného zákona je uvedeno, že vláda stanoví nařízením podle potřeb ozbrojených sil počty občanů povinných podrobit se odvodnímu řízení podle ročníku jejich narození nebo podle jejich odborné kvalifikace.

Nejvyšší soud nemohl přisvědčit argumentaci uvedené ve stížnosti pro porušení zákona, tj. že při úvaze o přeměně podmíněného trestu odnětí svobody bylo nutno v posuzovaném případě zohlednit ustanovení § 16 odst. 1 tr. zák. a § 296 odst. 1 tr. zák. a neukládat obviněnému R. Ř. povinnost vykonal trest odnětí svobody. Podle § 16 odst. 1 tr. zák. se trestnost činu posuzuje podle zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán; podle pozdějšího zákona se posuzuje jen tehdy, jestliže je to pro pachatele příznivější. K uvedenému Nejvyšší soud považuje za nutné poznamenat, že pozdější, pro pachatele příznivější právo se uplatní, pokud ještě nebylo pravomocně rozhodnuto o vině a trestu. V posuzovaném případě však již bylo pravomocně rozhodnuto o vině i trestu, proto nelze použít ustanovení o časové působnosti trestního zákona. Stejně tak se na tuto otázku nevztahuje ustanovení § 296 odst. 1 tr. zák. uvedené v části třetí o přechodných a závěrečných ustanoveních trestního zákona, neboť toto ustanovení se týkalo výkonu trestů pravomocně uložených před účinností trestního zákona (zákona č. 140/1961 Sb. ve znění pozdějších předpisů), tj. přede dnem 1. 1. 1962 - viz rozhodnutí pod č. 25/1991-II. Sb. rozh. tr. Chtěl-li by zákonodárce obdobně upravit situaci vzniklou na podkladě nového branného zákona (zákona č. 585/2004 Sb.), tj. deklarovat, že se nevykoná trest pravomocně uložený před účinností tohoto zákona za trestný čin neplnění odvodní povinnosti podle § 267 odst. 1 tr. zák., nepochybně by takovéto zákonné ustanovení zařadil do jeho přechodných ustanovení, jak tomu bylo v jiných případech. To se však nestalo.

V projednávané trestní věci z obsahu trestního spisu Obvodního soudu pro Prahu 10 vedeného pod sp. zn. 2 T 43/2004 vyplývá, že obviněný R. Ř. byl v souladu s tehdejší právní úpravou uznán vinným

trestným činem neplnění odvodní povinnosti podle § 267 odst. 1 tr. zák. a byl mu uložen trest odnětí svobody v trvání 9 měsíců, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 18 měsíců, a zároveň byl vysloven dohled nad obviněným. Vzhledem k tomu, že obviněný ve zkušební době nevedl řádný život a nevyhověl uloženým podmínkám, bylo rozhodnuto o nařízení výkonu podmíněného trestu odnětí svobody uloženého trestním příkazem Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 30. 3. 2004, sp. zn. 2 T 43/2004. Těmto závěrům nemůže nic vytknout ani Nejvyšší soud a jsou v souladu s ustanoveními § 60a odst. 4, 6 tr. zák.

Před rozhodnutím o nařízení výkonu podmíněného trestu podle § 60a odst. 4 tr. zák. je nutno zjišťovat, zda nedošlo k takové změně trestního zákona, že čin, za který bylo uloženo podmíněné odsouzení, již není trestným činem. V takovém případě by rozhodnutí o tom, že se pachatel ve zkušební době osvědčil nebo že trest vykoná, nepřicházelo v úvahu jen tehdy, když tak výslovně stanoví zákon (srov. rozhodnutí pod č. 7/1993 a č. 18/1995 Sb. rozh. tr.). Obviněnému R. Ř. byl uložen podmíněný trest odnětí svobody za trestný čin neplnění odvodní povinnosti podle § 267 odst. 1 tr. zák. V posuzovaném případě je zřejmé, že ustanovení § 267 tr. zák. o trestnosti neplnění odvodní povinnosti nedoznalo změny a že jednání obviněného vykazuje znaky trestného činu neplnění odvodní povinnosti podle § 267 odst. 1 tr. zák. i podle současné právní úpravy (obviněný se bez omluvy nedostavoval k odvodnímu řízení, ačkoliv byl vojenskou správou řádně předvoláván). Ke změně došlo pouze v okruhu osob povinných podrobit se odvodnímu řízení – ten nyní stanoví vláda nařízením, přičemž podle dřívější právní úpravy povinnost podrobit se odvodnímu řízení vznikla občanům dosažením věku 18 let.

Po přezkoumání napadeného rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 10 v rozsahu a z důvodů uvedených ve stížnosti pro porušení zákona (tj. z hlediska případného pochybení obvodního soudu v aplikaci ustanovení § 16 a § 296 tr. zák.) Nejvyšší soud shledal, že v těchto směrech zákon nebyl porušen. Proto Nejvyšší soud podle § 268 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl stížnost pro porušení zákona, neboť není důvodná.